

Застосування єдиних норм страхового стажу і заробітної плати при обчисленні пенсії

О. КОЦЮБА,
кандидат фізико-математичних наук,
Т. ПРИСЯЖНЮК
НДІ праці і зайнятості населення
Міністерства соціальної політики України і НАН України

Стаття присвячена аналізу рівня пенсійного забезпечення громадян України, напрацюванню методологічних підходів щодо застосування єдиних норм, незалежних від року виходу на пенсію, страхового стажу і заробітної плати, які використовуються при обчисленні пенсії.

Статья посвящена анализу уровня пенсионного обеспечения граждан Украины, наработке методологических подходов к применению единых норм, не зависящих от года выхода на пенсию, страхового стажа и заработной платы, которые используются при начислении пенсии.

The article is sanctified to the analysis of level of the pension system of citizens of Ukraine, work of the methodological going near application of single norms not dependency upon the year of retiring, insurance experience and salary, that is used for the extra charge of pension.

Ключові слова: *страховий стаж, заробітна плата, страхові надходження, пенсія, видатки на виплату пенсій.*

Постановка проблеми. Система пенсійного забезпечення в Україні є державною системою і основною складовою системи соціального захисту населення. Конституція України (стаття 46) гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення: «Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення»¹.

Проте чинне пенсійне законодавство не забезпечує виконання основного принципу пенсійного страхування – залежність розміру пенсії від страхового стажу та сплачених внесків. Нині розмір пенсії залежить не лише від страхового стажу та заробітку, з якого сплачено внески, а й від року виходу на пенсію. Крім того, значна частина коштів страхового пенсійного

фонду використовується на здійснення невластивих йому нестрахових видатків (доплати до мінімального розміру пенсій, виплати пільгових пенсій тощо), що зменшує можливість фінансування страхових пенсій.

Концепція подальшого проведення пенсійної реформи² передбачає удосконалення порядку нарахування і перерахунку пенсій, забезпечення соціальної справедливості у солідарній пенсійній системі та стабільність її функціонування.

Вирішення цих задач сприятиме запровадженню в солідарній системі єдиного механізму нарахування, перерахунку та індексації пенсій з врахуванням набутих пенсійних прав у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, страхових надходжень до солідарної пенсійної системи та зобов'язань держави щодо соціального захисту громадян.

Аналіз стану реформування пенсійної системи. З прийняттям Верховною Радою України 9 липня 2004 року Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»³ та Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»⁴ розпочато впровадження трирівневої пенсійної системи. Перший рівень – солідарна система загальнообов'язкового дер-

¹Конституція України прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року із змінами.

²Концепція від 14.10.2009 № 1224-р.

³Україна. Закони. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [Текст]: [прийнятий ВРУ 9 липня 2003 р.]. – К.: №1058-IV [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

⁴Україна. Закони. Про пенсійне забезпечення [Текст]: [прийнятий ВРУ 5 листопада 1991 р.]. – К.: №1788-XII [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

жавного пенсійного страхування, яка базується на засадах солідарності та субсидування і здійснення виплати пенсій та надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду. Другий рівень – накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка базується на засадах обов'язкового накопичення пенсійних коштів та фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених законом. Третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами додаткових до пенсійних виплат з I та II рівнів пенсійної системи.

Поки в Україні повною мірою функціонує лише перший – солідарний рівень пенсійного страхування. Запровадження другого рівня (обов'язкової накопичувальної пенсійної системи) з низки причин (дефіцит коштів Пенсійного фонду, відсутність інституційних передумов і гарантії збереження накопичувальних коштів тощо) постійно відкладається. Недержавне пенсійне забезпечення (III рівень) все ще не набуло належного розвитку. Станом на 30.09.2013 року лише 589,2 тис. осіб уклали пенсійні контракти з недержавними пенсійними фондами, що складало 4,3 відсотка чисельності платників внесків до солідарної пенсійної системи. А обсяг місячних пенсійних виплат з недержавних пенсійних фондів на цей період склав 285,0 млн. грн., що становило 1,7 відсотка від місячних пенсійних видатків солідарної пенсійної системи⁵.

Прийняття Закону України від 08.07.2011 р. №3668 «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» сприяє посиленню залежності пенсії від страхового стажу і заробітку, з якого сплачено страхові внески, та стабілізації фінансового стану страхової пенсійної системи, зокрема:

- вирівнювання межі пенсійного віку жінок і чоловіків сприяє зростанню розмірів пенсій жінок та дає змогу зменшити навантаження на пенсійну систему;
- підвищення норми страхового стажу для жінок та чоловіків відповідно з 20 та 25 років до 30 та 35 років, при якому гарантується мінімальна пенсія, посилює залежність розміру пенсії від страхового стажу та заробітку, з якого сплачено внески;
- застосування для обчислення пенсії, при вининному її нарахуванні, величини середньої заробіт-

ної плати за три попередні роки замість заробітної плати минулого року та використання заробітної плати, що є в пенсійній справі, при перерахунку пенсії (у зв'язку зі збільшенням страхового стажу на період не менше, ніж 2 роки) обумовлює зменшення розмірів пенсійних видатків.

З 1 липня 2013 р. набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсії» (№ 231-VII). Відповідно до цього Закону замість індексації пенсій у зв'язку зі зростанням заробітної плати, з якої сплачено страхові внески, набрав чинності механізм щорічного перерахунку пенсій. Порядок проведення такого перерахунку, як і раніше, визначається в межах бюджету Пенсійного фонду за рішенням Кабінету Міністрів України. Право на перерахунок пенсій не залежить від того, наскільки у попередньому році зріс розмір пенсії конкретної особи. Перерахунку підлягають пенсії, які призначені за законами: «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Невирішені проблеми. Співвідношення середнього розміру пенсії до середньої заробітної плати в галузях економіки в липні 2013 р. складало 44,45 %. І хоча коефіцієнт заміщення, як відносний показник, що характеризує, яку частину втраченого заробітку отримує особа, виходячи на пенсію, є досить високим для солідарної пенсійної системи згадані (44,45 %), проте сама пенсія є низькою. Пенсія в Україні у 2,6 разу менша, ніж у Росії, у 5,6 разу менша, ніж у Данії, 6,6 – США, 9,8 – Німеччині тощо. І це пояснює той факт, що більше ніж 3,0 млн. пенсіонерів України продовжують працювати, щоб підвищити свій матеріальний достаток⁶.

Виплата сьогодні мінімальної пенсії, незалежно від страхового стажу та сплачених внесків, призводить до значної зрівнялівки у розмірах пенсійних виплат. Майже 41% пенсіонерів отримують пенсії від 1001 до 1200 грн. Таким чином порушений основний страховий принцип – залежність пенсії від страхового стажу та сплачених внесків, знижує прагнення громадян до участі їх у пенсійному страхуванні. Існують відмінності у розмірах пенсій, призначених у різні роки. При однаковому стажі та коефіцієнті заробітку, пенсії, нараховані у 2008 р., у багатьох випадках складають біля 60 відсотків розмірів пенсій, що нараховані у 2013 р.

Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та

⁵nfp.gov.ua/files/docs/Ogliad/NPF/NPF_

⁶Пенсійне забезпечення: Міжнародний досвід. Проект USAID, лютий 2011 [Електронний ресурс]/Режим доступу:http://pension.Kiev.ua/files/pensprovision_international_experience_feb2011_ua.pdf

індексації пенсій»⁷ забезпечує індексацію (зростання) раніше нарахованих (перерахованих) пенсій відповідно до індексу інфляції та не усуває зрівнялівки у розмірах пенсій і залежності розміру пенсії від року її призначення.

Значний дефіцит страхового пенсійного фонду (у 2009 – 31,1, у 2010 – 34,4, у 2011 – 30,1, у 2012 – 27,2, у 2013 – 21,8 (очікуваний) млрд. грн.) обумовлений перш за все здійсненням Пенсійним фондом України нестрахових виплат і в першу чергу доплат до мінімального розміру страхової пенсії. Обсяг нестрахових виплат за нашими розрахунками становив у 2013 р. близько 40,9 млрд. грн.

Метою роботи є напрацювання методологічних підходів щодо застосування єдиних норм страхового стажу і заробітної плати, які використовуються при обчисленні пенсії, незалежно від року виходу на пенсію, напрацювання пропозицій щодо подальших змін у сфері пенсійного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Передбачений чинним пенсійним законодавством механізм нарахування та індексації пенсій забезпечує: нарахування новопризначених пенсій відповідно до страхового стажу та заробітку, з якого сплачено страхові внески; виплату мінімальної пенсії у розмірі прожиткового мінімуму осіб, які втратили працездатність; індексацію (в межах прожиткового мінімуму) раніше нарахованих пенсій відповідно до інфляції та зростання пенсій шляхом їх перерахунку з використанням заробітної плати, з якої нарахована (перерахована) пенсія, підвищеної на коефіцієнт, який відповідає не менш як 20 відсоткам зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, порівняно з попереднім роком, але не менше рівня інфляції за минулий рік. Проте механізм індексації призначених пенсій не забезпечує виконання основного принципу пенсійного страхування – залежність розміру пенсії від страхового стажу та сплачених внесків.

Так, наприклад розмір пенсії чоловіка, який 1 жовтня 2008 р. вийшов на пенсію, за умови, що його середній коефіцієнт заробітку 1,2, а страховий стаж 40 років, становив 857,85 грн.

З урахуванням індексації пенсії та її перерахунку, у зв'язку зі зростанням прожиткового мінімуму, доплати до мінімального розміру, надбавки за понаднормовий стаж та доплати, передбаченої Постановою КМУ №327 від 23 квітня 2012 р.⁸, з березня 2014 р. пенсіонер буде отримувати пенсію у розмірі 1191,35 грн.

Якщо ж інша особа чоловічої статі з таким самим коефіцієнтом заробітку (1,2) та страховим стажем (40 років) набула пенсійного віку 1 березня 2014 р., то їй нараховано пенсію у розмірі 1797,69 грн.

Отже, пенсія чоловіка, який вийшов на пенсію у 2008 р., становитиме лише 66,3% пенсії чоловіка (з таким же страховим стажем і коефіцієнтом заробітку), який вийшов на пенсію у 2014 р. Така відмінність у розмірах пенсій обумовлена тим, що у 2014 р. пенсія (пенсіонеру, який вийшов на пенсію у 2008 р.) перераховувалась з використанням заробітної плати 1197,91 грн. та нормативного стажу 25 років, а пенсіонеру, який вийшов на пенсію у 2014 р., пенсія нараховувалась з використанням заробітної плати 2700,98 грн. та нормативного стажу 35 років.

Чинний механізм індексації пенсій та виплата мінімальної пенсії незалежно від страхового стажу та сплачених внесків призвели до значної зрівнялівки у розмірах пенсійних виплат.

Крім того, на сьогодні склалася така ситуація, коли при обчисленні розмірів пенсій використовуються різні показники заробітних плат залежно від року виходу на пенсію. Так, для обчислення пенсій громадянам, які вийшли на пенсію до 2009 р., використовується заробітна плата 1197,91 грн. Громадянам, які вийшли на пенсію у 2009 р., пенсія нараховується з використанням заробітної плати 1573,99 грн., у 2010 р. – 1650,43 грн., у 2011 р. – 1982,63 грн., у 2012 р. – 2001,20 грн., у 2013 р. – 2368,70 грн., у 2014 р. – із заробітної плати 2700,98 грн. відповідно.

При обчисленні пенсій використовується також різна величина нормативного стажу. Пенсіонерам, які вийшли на пенсію до 2012 р., розмір пенсійної виплати розраховується, виходячи із нормативного стажу 20 років для жінок і 25 років для чоловіків. А пенсіонерам, які вийшли на пенсію після 2012 р., розмір пенсійної виплати розраховується, виходячи із нормативного стажу 30 років для жінок і 35 років для чоловіків.

Таким чином розмір пенсії залежить не тільки від страхового стажу та сплачених внесків, а й від року виходу на пенсію. Так, при однакових даних пенсійної справи щодо страхового стажу та коефіцієнта заробітку, в багатьох випадках розміри пенсій, які нараховані до 2009 р., становлять лише 60% розмірів пенсій, що нараховані у 2013 р.

У контексті вищезазначеного актуальними вбачаються напрацювання підходів щодо застосування єдиних норм страхового стажу і заробітної плати,

⁷Україна. Закони. Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсій [Текст]: [прийнятий ВРУ 14 травня 2013 р.: набув чинності 1 липня 2013 р.]. К. : № 231-VII [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

⁸Про підвищення рівня соціального захисту населення [Текст]: [КМУ. 23 квітня 2012 р.]. – К. : № 327 [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.kmu.gov.ua

щоб розмір нарахованої пенсії не залежав від року виходу на пенсію.

Перерахунок пенсій працюючим пенсіонерам. Демографічні зміни, які відбуваються в усьому світі, засвідчують про безперервне зростання у структурі населення людей старшого віку. За даними Організації Об'єднаних Націй, частка людей у віці, старшому 60 років, з 2000–го по 2050–ий рік збільшиться у 2 рази – з 10% до 21%.

В Україні частка людей старших працездатного віку, згідно з демографічним прогнозом нашого Інституту, становитиме в 2050 р. 32%.

Як справедливо зазначено у Мадридському міжнародному плані дій 2002 р. з проблем старіння населення⁹, літні люди здатні продовжувати вносити свій вклад у розвиток суспільства. Якщо бути далекоглядними, то слід визнати потенціал літнього населення, як основу для майбутнього розвитку суспільства.

На 1 липня 2013 р. в Україні понад 3 мільйони пенсіонерів із 13,5 млн. всієї чисельності пенсіонерів продовжує працювати. Мотивація до праці у них різна. Та переважна більшість пенсіонерів працює, щоб покращити свій матеріальний стан (отримати додатково до пенсії хоч якусь заробітну плату) і перерахувати пенсію з актуалізацією заробітної плати, що дозволялось до 01.01.2012 р. пенсійним законодавством.

Варто звернути увагу на те, що працюючі пенсіонери не є перешкодою для працевлаштування молоді. Адже переважна більшість працюючих пенсіонерів отримує невелику заробітну плату, яка не може зацікавити молодь. А ті пенсіонери, які займають солідні посади, є висококваліфікованими спеціалістами, і тому молоді фахівці за браком досвіду роботи не можуть претендувати на такі посади.

Чинне пенсійне законодавство надає можливість працюючим пенсіонерам перераховувати пенсії після набуття додаткових двох років страхового стажу, проте актуалізації заробітної плати при перерахунку пенсій не передбачено. В результаті такого перерахунку після 24-х місяців роботи (і, відповідно, сплати страхових внесків) працюючий пенсіонер практично не отримує підвищення пенсії, а співвідношення його пенсії і мінімальної пенсійної виплати не тільки не збільшиться, а й зменшиться.

Для підтвердження цього висновку наведемо розрахунок розміру пенсії особі чоловічої статі, яка, наприклад, 1 липня 2012 р. досягла пенсійного віку, отримує пенсію і продовжує працювати. На момент виходу на пенсію її середній коефіцієнт заробітку 1,4; страховий стаж 40 років, понаднормовий страховий стаж на дату виходу на пенсію 5 років.

Згідно з чинним законодавством пенсіонеру з таким коефіцієнтом заробітку та страховим стажем з 1-го липня 2012 р. нараховано пенсію у розмірі 1555,11 гривень.

Приймаючи до уваги те, що застрахована особа, продовжуючи працювати і отримуючи заробітну плату, що становить 1,4 середньої по Україні; і її роботодавець внесуть до страхового пенсійного фонду страхові внески в обсязі 36097,05 гривень.

Обсяг пенсійних виплат, які одержить працюючий пенсіонер з 1-го липня 2012 р. по 30 червня 2013 р., становитиме 37341,30 гривень.

Таким чином, частка покриття витрат на виплату пенсії працюючому пенсіонеру його страховими внесками становитиме 96,67% (36097,05/37341,30*100).

Водночас, якщо працюючий пенсіонер, пропрацювавши два роки, звернеться до Пенсійного фонду з заявою щодо перерахунку пенсії, то згідно з нині чинним пенсійним законодавством йому може бути перерахована пенсія з урахуванням збільшеного страхового стажу та з використанням заробітної плати, яка враховувалась при нарахуванні пенсії. Розмір перерахованої пенсії при цьому буде 1654,98 гривень.

А співвідношення перерахованої пенсії і прожиткового мінімуму осіб, які втратили працездатність, у 2014 р. (після набуття двох додаткових років страхового стажу і, відповідно, сплати страхових внесків) становитиме 177,46% (1684,17/949,00), що менше цього співвідношення, яке було у 2012 р. – 184,25% (1555,11/844,00). Це свідчить про те, що пенсія втрачає свою купівельну спроможність навіть тоді, коли пенсіонер працює і сплачує страхові внески. Отже і у цьому випадку нівелюються страховий принцип – залежність розміру пенсії від страхового стажу та обсягу сплачених внесків. Все це спонукає роботодавця та найманого працівника-пенсіонера до «тіньової» зайнятості, виплати та отримання заробітної плати в «конвертах».

Виходячи із вищенаведеного, необхідним вбачається більш обґрунтоване врахування обсягів сплачених внесків при перерахунку пенсій.

Нарахування, перерахунок та індексація пенсій із застосуванням єдиних норм страхового стажу і заробітної плати, які використовуються при обчисленні пенсії. З метою уникнення залежності розміру пенсії в солідарній пенсійній системі від року її нарахування, посилення залежності розміру пенсії від страхового стажу та сплачених внесків пропонується:

1. Нарахування пенсій новим пенсіонерам та перерахунок пенсій у зв'язку зі збільшенням страхо-

⁹Мадридський міжнародний план дій по проблемам старення 2002 года. [Електронний ресурс] /Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/ageing_program.shtml/

вого стажу працюючим пенсіонерам здійснювати, відповідно до поданих заяв до Пенсійного фонду, за єдиною формулою

$$П = З_{па} * К_{зс} * К_{с} * 1,35, \quad \text{де (1)}$$

$З_{па}$ – заробітна плата (актуалізована), особливої розрахунку якої наведено нижче;

$К_{зс}$ – середнє значення помісячних коефіцієнтів заробітної плати застрахованої особи $К_{зі}$, визначених відповідно до статті 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яке розраховується за формулою

$$К_{зс} = \sum_{i=1}^n К_{зі} / n, \quad \text{де (2)}$$

n – кількість місяців страхового стажу, за які розраховано коефіцієнти заробітної плати (доходу) застрахованої особи;

$К_{зі}$ – коефіцієнт заробітної плати застрахованої особи в i -тому місяці;

$К_{с}$ – коефіцієнт страхового стажу застрахованої особи, визначений відповідно до статті 25 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

При цьому вважаємо за доцільне абзац другий пункту 1 статті 28 щодо збільшення пенсії за понаднормовий страховий стаж та пункт 2 статті 28 щодо пропорційності пенсії страховому стажу та мінімального розміру пенсії не застосовувати (із Закону вилучити).

2. Індексація пенсій у зв'язку зі зростанням індексу споживчих цін здійснювати так, як це передбачено у пункті 1 статті 42, де вказано, що призначені пенсії індексуються відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення.

3. Перерахунок пенсій у зв'язку зі збільшенням середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України, передбачений пунктом 2 статті 42, здійснювати згідно з формулою (1) із використанням актуалізованої заробітної плати ($З_{па}$).

4. Перерахунок пенсій у зв'язку зі збільшенням прожиткового мінімуму та страхового стажу, що передбачено пунктами 3 та 4 статті 42, здійснювати з використанням формули (1) та діючої актуалізованої заробітної плати ($З_{па}$).

Розрахунок єдиної заробітної плати ($З_{па}$), яку доцільно застосовувати при нарахуванні та перерахунку пенсій, пропонуємо здійснювати, виходячи з фінансових можливостей страхової пенсійної системи, обсягів набутих пенсійних прав пенсіонерів у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та врахування необхідності виплати пенсій, розміри яких більші.

Зауважимо, коли пенсіонер продовжуватиме працювати та сплачувати страхові внески, то він набуватиме нові (додаткові) пенсійні права і через кожний рік чи

через кожні два роки йому може бути перерахована пенсія з врахуванням його нової (збільшеної) суми пенсійних прав. І це буде зрозуміло і справедливо.

Щодо єдиної норми страхового стажу. Єдиною нормою страхового стажу, на наш погляд, повинна бути – 30 років для жінок та 35 років для чоловіків. Хоча, як видно із формули (1), в разі запровадження наведеного вище підходу до розрахунку пенсій, розмір пенсії застрахованої особи не залежатиме від величини нормативного стажу, а буде залежати лише від періоду сплати внесків (страхового стажу) та суми сплачених внесків.

Розрахунок страхових надходжень і видатків на адміністративно-організаційні витрати та поховання. Розрахунок страхових надходжень до пенсійного фонду (Н_{страх.}) кожного поточного року (року, в якому розраховується актуалізована заробітна плата $З_{па}$) можна здійснювати шляхом збільшення доходів попереднього року на коефіцієнт, що відповідає темпу зростання заробітної плати, з якої сплачено внески, у минулому році порівняно з попереднім роком та на коефіцієнт зростання (спадання) співвідношення чисельності платників страхових внесків та чисельності пенсіонерів у поточному році.

$$Н^n_{\text{страх.}} = Н^{n-1}_{\text{страх.}} * К_{зпв} * Ч_{пл} / Ч_{пенс}, \quad \text{де}$$

$Н^n_{\text{страх.}}$ – страхові надходження у поточному році;

$Н^{n-1}_{\text{страх.}}$ – доходи страхові у минулому році (беруться з даних статистичної звітності або розрахункові минулого року);

$К_{зпв}$ – коефіцієнт зростання заробітної плати, з якої сплачено внески, у минулому році порівняно з попереднім йому роком;

$Ч_{пл}$ – чисельність платників внесків у поточному році (очікувана);

$Ч_{пенс}$ – чисельність пенсіонерів у поточному році (очікувана).

Обсяг видатків на адміністративно-організаційні витрати та поховання ($В_{утрим}$) в поточному році можна встановити як результат множення згаданих витрат у минулому році на коефіцієнт зростання страхових доходів минулого року по відношенню до страхових доходів попереднього року.

$$В_{утрим} = В_{утрим.} * К_{утрим},$$

$$К_{утрим} = Н^n_{\text{страх.}} / Н^{n-1}_{\text{страх.}}$$

Розрахунок актуалізованої заробітної плати та розміру пенсії у 2014 р. За нашими розрахунками у 2014 р.:

Очікуваний обсяг страхових надходжень до Пенсійного фонду становитиме 183349,90 млн. грн.; Обсяг видатків на адміністративно-організаційні витрати та поховання – 5908,0 млн. грн.; обсяг пенсійних прав усіх пенсіонерів, які отримують пенсію відповідно до персоналізованої бази даних пенсіонерів – 6734346236,78 балів¹⁰. А пенсії, нараховані у 2011, 2012,

¹⁰ 1 пенсійний бал відповідає сплаті єдиного соціального внеску застрахованою особою із заробітної плати, що дорівнює середній по Україні.

2013 рр. (із застосуванням заробітної плати 1982,63 грн., 2001,20 грн., 2368,70 грн. відповідно), згідно з чинним законодавством будуть більшими, ніж розміри пенсій, які розраховані відповідно до запропонованих змін.

Обсяг пенсійних прав пенсіонерів, які вийшли на пенсію у 2011 р. – 299941295,70 балів. Обсяг видатків на виплату пенсій, нарахованих у 2011 р. (із застосуванням заробітної плати, з якої сплачено внески у попередньому році – 1982,63 грн.), становитиме 11427,74 млн. грн.

Обсяг видатків на виплату пенсій, нарахованих у 2012 р. (із застосуванням заробітної плати, з якої сплачено внески, за три попередні роки – 2001,20 грн.), становитиме 9843,16 млн. грн. Обсяг пенсійних прав пенсіонерів, які вийшли на пенсію у 2012 р., – 297407827,86 балів.

Обсяг видатків на виплату пенсій, нарахованих у 2013 р. (із застосуванням заробітної плати, з якої сплачено внески, за три попередні роки – 2368,70 грн.), становитиме – 11294,07 млн. грн. Обсяг пенсійних прав пенсіонерів, які вийшли на пенсію у 2013 р. – 290430254,46 балів.

Актуалізована заробітна плата (Зпа), розрахована, з урахуванням необхідності виплати більших, раніше нарахованих пенсій, у 2014 р. становитиме 1848,14 грн. При розрахунку актуалізованої заробітної плати не передбачено використання страхових коштів на нестрахові виплати.

За умови, що коефіцієнт заробітку застрахованої особи – 2,0, страховий стаж – 40 років розмір пенсії становив би 1996,00 грн. (незалежно від статі).

Водночас, пенсія (чоловіка з таким самим коефіцієнтом заробітку та страховим стажем), нарахована за нор-

мами чинного законодавства із застосуванням заробітної плати, з якої сплачено страхові внески у 2007 р. (1197,91 грн.), та доплати до пенсії передбаченої Постановою КМУ № 327 від 23 квітня 2012 р. буде 1539,47 грн., а пенсія жінки за таких же умов – 1588,04 грн.,

Отже, перехід до застосування єдиних норм заробітної плати та страхового стажу при нарахуванні (перерахунку) пенсії у 2014 р. у багатьох випадках буде вигідним для пенсіонерів (і чоловіків і жінок), які вийшли на пенсію раніше (до 2010 р.).

Крім того, при застосуванні єдиних норм заробітної плати та страхового стажу для нарахування (перерахунку) пенсії розмір пенсії всіх пенсіонерів з часом буде залежати лише від страхового стажу та сплачених внесків і не залежатиме від року виходу на пенсію та статі.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Перехід до застосування єдиних норм страхового стажу і заробітної плати, які використовуються при обчисленні пенсії, незалежно від року виходу на пенсію з врахуванням набутих пенсійних прав у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та страхових надходжень до солідарної пенсійної системи призведе до поступового вирівнювання пенсій, призначених у різні роки. При цьому розмір пенсії залежатиме лише від величини страхового стажу та заробітку, з якого сплачено страхові внески, і не залежатиме від статі пенсіонера.

Надалі доцільним вважаємо проведення досліджень з метою напрацювання підходів до поступового звільнення страхового пенсійного фонду від невластивих йому нестрахових виплат та спрямування вивільнених коштів на збільшення страхового розміру пенсії.

Передплачайте, читайте науково-економічний та суспільно-політичний журнал

Часопис розрахований на тих, хто цікавиться проблемами праці, соціально-трудомих відносин, ринкових перетворень тощо.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт.

Періодичність виходу — 8 номерів на рік.

Повідомляємо, що оформити передплату можна в будь-якому поштовому відділенні або пункті передплати

Україна:
Аспекти праці
Індекс — 74541

Вартість передплати на журнал «Україна: аспекти праці» на 2014 р.:
на півроку — 56 грн 38 коп.
на квартал — 28 грн 19 коп.